
PŘISTOUPENÍ K INSOLVENČNÍMU ŘÍZENÍ V ROZHODOVACÍ PRAXI SOUDŮ

Tomáš Moravec*

Úvod

K napsání tohoto článku mě vedou skutečnosti, se kterými se setkávám při insolvenčních řízeních. Některá usnesení o zastavení insolvenčního řízení vydaná krajskými soudy nejsou v souladu s právním řádem České republiky. Článek se bude věnovat zejména použití ustanovení § 107 insolvenčního zákona¹, které bývá v rozhodnutích soudů nesprávně aplikováno.

Cílem bude přiblížit úpravu použití občanského soudního řádu v insolvenčním řízení. Článek se bude nejprve zabývat obecným použitím občanského soudního řádu² v insolvenčním řízení a následně bude rozebráno použití ustanovení § 107 insolvenčního zákona a rozhodovací praxe krajských soudů.

1. Obecný vztah občanského soudního řádu a insolvenčního zákona

Insolvenční zákon je zákonem zvláštním, který upravuje pouze insolvenční řízení na rozdíl od občanského soudního řádu, který je obecným předpisem a upravuje soukromoprávní řízení před soudy. Insolvenční řízení je koncipováno jako jednotný proces, který ve fázi po rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku postupuje jedním ze způsobů schváleného řešení úpadku. Jednotný proces vyplývá i z definice insolvenčního řízení podle ustanovení § 2 písmena a) insolvenčního zákona, které definuje insolvenční řízení jako soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.

Základní aplikační pravidlo pro aplikaci občanského soudního řádu je použito v ustanovení § 7 insolvenčního zákona. Insolvenční zákon v ustanovení § 7 odstavce 1 říká, že pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li insolvenční zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení. Ustanovení § 7 odstavce 2 insolvenčního zákona se použije na určení místní a věcné příslušnosti soudu, který rozhoduje v insolvenčním řízení a incidenčních sporech. Pro určení věcné a místní příslušnosti platí ustanovení občanského soudního řádu.

---

* Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta mezinárodních vztahů (moravec.thomas@seznam.cz).

1 Zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, v platném znění. Dále jen insolvenční zákon.

2 Zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění. Dále jen občanský soudní řád.

Při použití občanského soudního řádu podle ustanovení § 7 insolvenčního zákona jsou soudy povinny porovnávat, zda aplikace občanského soudního řádu neodporuje zásadám insolvenčního řízení, které jsou definovány v ustanovení § 5 insolvenčního zákona.

Ve vztahu k insolvenčnímu zákonu je tedy z hlediska úpadkového práva občanský soudní řád předpisem subsidiárním. Záležet přitom bude zejména na judikatuře příslušných soudů, jaká ustanovení občanského soudního řádu pro jejich rozpor se zásadami insolvenčního zákona vyloučí.

2. Zásady insolvenčního řízení

Při aplikaci občanského soudního řádu musí být postupováno s ohledem na zásady insolvenčního řízení upravené v ustanovení § 5 insolvenčního zákona. Občanský soudní řád musí být aplikován tak, že žádný z účastníků nebude nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn. Dále musí být postupováno tak, aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů. Soud musí při aplikaci občanského soudního řádu postupovat tak, aby nezacházel rozdílně s věřiteli, kteří mají podle insolvenčního zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení. Soud nemůže omezit práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení, pokud tak není stanoveno v insolvenčním zákoně.

Tyto zásady insolvenčního řízení budou sloužit zejména jako interpretační kritérium pro výklad nejen ustanovení insolvenčního zákona, ale i ustanovení občanského soudního řádu, která se budou aplikovat v insolvenčním řízení. K uvedeným zásadám se bude přihlížet rovněž při aplikaci zvláštních právních předpisů,³ kdy s ohledem na specifika úpadku bude insolvenční zákon předpisem speciálním.

3. Zvláštní ustanovení o insolvenčním řízení

Insolvenční zákon obsahuje zvláštní ustanovení, která jsou odlišná od občanského soudního řádu v několika částech. Jedná se zejména o ustanovení o účastnících řízení, zvláštní úpravu doručování, jednání, dokazování, náležitosti rozhodnutí, opravných prostředků, zahájení řízení, přistoupení k řízení, zpětvzetím návrhu a ukončení řízení.

Insolvenční zákon připouští vedlejší účastenství podle ustanovení § 14 odstavce 2 a v § 16 odstavce 3 jen v incidenčních sporech. V ostatních případech není vedlejší účastenství v insolvenčním řízení přípustné, a tudíž se kromě incidenčních sporů nepoužije úprava občanského soudního řádu o vedlejším účastenství.

Insolvenční zákon rovněž neumožňuje podle ustanovení § 17 insolvenčního zákona vstup účastníka do řízení, jak ho umožňuje občanský soudní řád v ustanovení

---

3 Jedná se např. o zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění a zák. č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, a to o úpravu započtení pohledávek, která je v insolvenčním řízení modifikována. Dále lze zmínit předpisy týkající se výkonu rozhodnutí, a to zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, v platném znění, a zák. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění.

§ 92 odstavce 1, a neumožňuje taktéž záměnu účastníka, jak je definována občanským soudním řádem v ustanovení § 92 odstavce 2.

Ustanovení § 18 insolvenčního zákona je speciální úpravou k ustanovení § 107a občanského soudního řádu, kdy v průběhu řízení nastane situace, se kterou právní předpisy spojují přechod nebo převod přihlášené pohledávky na nového věřitele.

Aplikace těchto ustanovení bývá v praxi bezproblémová a nyní se dostávám k ustanovení, které činí aplikační potíže v činnosti soudů.

Problém bývá s aplikací speciálního ustanovení § 107 insolvenčního zákona upravující přistoupení k řízení. Možná to je i tím, že se toto ustanovení nachází v části upravující insolvenční návrh. Toto zařazení má svou logiku, jelikož ustanovení § 107 insolvenčního zákona upravuje další insolvenční návrh. Bohužel toto ustanovení nebývá aplikováno soudy vždy správně.

4. Přistoupení k insolvenčnímu řízení

4.1 Co říká insolvenční zákon

Podle ustanovení § 107 odstavce 1 insolvenčního zákona je další insolvenční návrh na majetek téhož dlužníka dříve, než insolvenční soud vydá rozhodnutí o úpadku, přistoupením k řízení. Od okamžiku, kdy takový návrh dojde insolvenčnímu soudu, u kterého probíhá řízení o původním insolvenčním návrhu se osoba, která jej podala, považuje za dalšího insolvenčního navrhovatele. Pokud by byl insolvenční návrh podán po rozhodnutí o úpadku, nebude k němu soud přihlížet podle ustanovení § 107 odstavce 4. To nebude platit, bude-li návrh obsahovat návrh způsobu řešení úpadku a o způsobu řešení dlužníkovy úpadku nebude rozhodnuto, zůstanou účinky návrhu na způsob řešení dlužníkovy úpadku zachovány.

Zůstává zachováno pravidlo z občanského soudního řádu, že pro dalšího insolvenčního navrhovatele platí stav řízení v době jeho přistoupení k řízení, a to podle ustanovení § 107 odstavce 2 insolvenčního zákona.

Insolvenční zákon rozlišuje v ustanovení § 107 několik časových okamžiků. Těmito okamžiky je vydání rozhodnutí, doručení a plná moc rozhodnutí.

Byl-li další insolvenční návrh podán v době, kdy insolvenční soud již rozhodl o původním insolvenčním návrhu jinak než rozhodnutím o úpadku, avšak toto rozhodnutí nedoručil účastníkům insolvenčního řízení, insolvenční soud doručí vydané rozhodnutí i dalšímu insolvenčnímu navrhovateli. Došel-li návrh až po doručení rozhodnutí o původním insolvenčním návrhu, avšak předtím, než nabylo rozhodnutí právní moci, může další insolvenční navrhovatel podat proti takovému rozhodnutí odvolání ve lhůtě, od jeho doručení poslednímu z těch účastníků, kteří jsou oprávněni podat proti rozhodnutí odvolání. To neplatí, jestliže rozhodnutí o původním návrhu bylo dalšímu insolvenčnímu navrhovateli již dříve doručeno.

Stejnopis dalšího insolvenčního návrhu podaného jinou osobou než dlužníkem se doručuje pouze dosavadnímu insolvenčnímu navrhovateli a dlužníku, a to do vlastních rukou.

4.2 Jak postupují soudy

Podle mých zkušeností není někdy soudy správně aplikováno ustanovení § 107 insolvenčního zákona a jejich rozhodování probíhá následovně.⁴ Na návrh věřitele zahájí insolvenční řízení, které projednávají, nebo o návrhu rozhodnou jinak než rozhodnutím o úpadku.

Podá-li další věřitel další insolvenční návrh, aniž by bylo původní řízení pravomocně ukončeno jinak než rozhodnutím o úpadku, stává se, že je zahájeno další řízení pod novou spisovou značkou, ačkoliv podle ustanovení § 107 se další podaný návrh považuje za přistoupení k řízení. Soudy následně zahájené řízení zastaví podle ustanovení § 142 písmene b) insolvenčního zákona, jelikož podle soudu nejsou splněny podmínky řízení upravené v § 103 občanského soudního řádu. Podle soudu podmínka, která není splněna, je překážka věci zahájené podle § 83 občanského soudního řádu.

Toto odůvodnění by bylo podle občanského soudního řádu správné, ale jelikož insolvenční zákon v ustanovení § 107 insolvenčního zákona obsahuje speciální ustanovení nelze se s postupem soudu ztotožnit. Podaný návrh není podle tohoto ustanovení další žalobou, ale je přistoupením k řízení.

Při doručení dalšího návrhu věcně příslušnému soudu, by nemělo být vůbec další řízení pod novou spisovou značkou zahájeno, ale mělo by být postupováno podle ustanovení § 107 insolvenčního zákona tak, že další insolvenční návrh podaný před rozhodnutím o úpadku se považuje za přistoupení k řízení, nebylo-li původní řízení pravomocně ukončeno. Od této doby, kdy došel další návrh soudu, se osoba, která jej podala, považuje za dalšího navrhovatele.

4.3 Praktické důsledky nesprávného postupu

Při výše uvedeném postupu je v jeden časový okamžik vedeno u insolvenčního soudu ohledně jednoho dlužníka více insolvenčních řízení, což jednak činí situaci nepřehlednou a také to může působit nemalé komplikace.

Vyvstává otázka, ve kterém řízení by měli věřitelé uplatnit své pohledávky. Domnívám se, že by věřitelé měli uplatnit své pohledávky v insolvenčním řízení, které bylo zahájeno jako první, protože podle výše uvedeného postupu by další řízení byla vždy zastavena pro překážku litispendence.

Výše uvedeným postupem jsou dalšímu navrhovateli odňata některá oprávnění a povinnosti. Doručením usnesení o zastavení řízení se další navrhovatel sice dozví, že je vedeno jiné insolvenční řízení, ve kterém může svou pohledávku přihlásit, ale také mu jsou nesprávným postupem odeprána práva a povinnosti,⁵ které by insolvenční navrhovatel měl jako přistoupivší účastník.

---

4 Jedná se např. o insolvenční řízení proti jednomu dlužníkovi vedená Krajským soudem v Praze pod spisovými značkami KSPH 38 INS 4558/2009, KSPH 38 INS 5247/2009 a KSPH 38 INS 5396/2009. Po podaných odvoláních je nyní vedeno pouze řízení pod spisovou značkou KSPH 38 INS 4558/2009.

5 Mezi tato oprávnění patří například právo na doručení rozhodnutí o insolvenčním návrhu, právo podat odvolání proti zamítnutí insolvenčního návrhu nebo proti zastavení insolvenčního řízení. Navrhovateli může být uložena povinnost zaplatit zálohu na náklady řízení.

Obranou proti nesprávnému postupu je podání odvolání k vrchnímu soudu prostřednictvím krajského soudu, který nesprávné rozhodnutí vydal. Další insolvenční navrhovatel bude domáhat, aby bylo rozhodnuto v souladu s insolvenčním zákonem, a to podle ustanovení § 107.

4.4 Postup podle ustanovení § 107

Při postupu podle ustanovení § 107 insolvenčního zákona může nastat několik situací.

Soud ještě o původním návrhu nerozhodl a soudu došel další návrh. Pokud je návrh bez vad a soud jej ve lhůtě neodmítne, bude mít řízení dalšího účastníka, a to od doby dojití dalšího insolvenčního návrhu soudu.

Soud rozhodl jiným rozhodnutím než o úpadku, ale nedoručil usnesení účastníkům řízení, doručí soud rozhodnutí přistoupenému účastníkovi. Všem účastníkům běží 15 denní lhůta od doručení rozhodnutí. Jiné rozhodnutí než o úpadku jsou rozhodnutí uvedená v ustanovení § 142 insolvenčního zákona, kterými jsou odmítnutí návrhu pro vady, zastavení řízení pro nedostatek podmínky řízení nebo zpětvzetí návrhu, zamítnutí insolvenčního návrhu a zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku.

Soud rozhodl a doručil již usnesení účastníkovi. Podle Zelenky⁶ doručí i přistoupenému účastníkovi, kterému běží lhůta pro podání odvolání jak poslednímu účastníkovi řízení. Může se stát, že mu bude doručeno usnesení až po lhůtě, kterou měl pro odvolání. Na druhé straně je to v souladu se zásadou rychlosti řízení a stejných práv, jinak by šlo tímto způsobem neúměrně protahovat řízení.

Nabude-li jiné rozhodnutí než o úpadku právní moci, bude dalším návrhem zahájeno nové řízení. V praxi někdy soudy nerespektují právní moc původních rozhodnutí a nesprávně řízení zastaví, ačkoliv už může být zahájeno řízení nové.

Rozhodl-li soud o úpadku, nebude se k dalšímu návrhu přihlížet. Přihlíží se jen za podmínky, že nerozhodl o způsobu řešení úpadku a návrh obsahuje návrh řešení úpadku.

Tento postup se neuplatní po dobu trvání vyhlášeného moratoria podle ustanovení § 115 insolvenčního zákona. Omezení vyplývá z ustanovení § 121 odstavce 1 insolvenčního zákona, kdy oprávněné osoby mohou přistoupit k řízení za trvání moratoria, ale účinky tohoto přistoupení nastávají až zánikem moratoria, nestanoví-li zákon jinak.

Za přistoupení se podle ustanovení § 321 odstavce 1 považuje i podání dalšího insolvenčního návrhu, který navrhuje reorganizaci, jestliže byl podán poté, co soudu došel návrh na povolení reorganizace. K přistoupení další osoby do řízení může dojít v době od podání návrhu na povolení reorganizace do vydání rozhodnutí o návrhu na povolení reorganizace. Tímto rozhodnutím může být odmítnutí, zamítnutí nebo povolení návrhu.

Pokud je podáno více návrhů na povolení reorganizace, vyzve soud osoby, které podaly návrh, aby ve lhůtě, která nesmí být delší než 30 dnů, odstranily odlišnosti návrhů a vyzooměly soud o společném stanovisku. Nedoje-li k odstranění odlišností a vyzoomění soudů, bude soud vycházet z insolvenčního návrhu dlužníka a mezi více věřiteli z návrhu, který došel soudu dříve.

6 Zelenka, J. aj., 2008.

Závěr

V insolvenčním řízení se kromě insolvenčního zákona použijí ustanovení občanského soudního řádu. Občanský soudní řád se použije, pokud neobsahuje insolvenční zákon zvláštní úpravu, a to tak, že je korigován zásadami insolvenčního řízení.

Insolvenční zákon omezuje nebo vylučuje použití občanského soudního řádu v otázkách vstupu účastníka do řízení, záměny účastníka a vedlejšího účastenství

Přistoupení k insolvenčnímu řízení je možné podle insolvenčního zákona podáním dalšího insolvenčního návrhu. Zvláštní úprava přistoupení se vztahuje na řízení o návrhu na povolení reorganizace. Pro přistoupivšího účastníka platí stav řízení v době jeho přistoupení. Přistoupení je účinné v době doručení dalšího návrhu k soudu, přičemž výjimku tvoří návrhy podané během moratoria. Ty jsou účinné až v době po skončení moratoria.

Literatura

- KOTOUČOVÁ, J. aj. 2008. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7179-595-7.
- KOZÁK, J. aj. 2008. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení: komentář*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-375-1.
- RICHTER, T. 2008. *Insolvenční právo*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-329-4.
- SCHELLEOVÁ, I. 2006. *Insolvenční zákon – poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Praha : Eurounion, 2006. ISBN 80-7317-054-X.
- ZELENKA, J. aj. 2008. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. 2. vyd. Praha : Linde 2008. ISBN 978-80-7201-707-2.

APPROACHING INSOLVENCY PROCEEDINGS IN PRACTICAL COURT DECISIONS

Abstract: The text deals with claimants approaching to insolvency proceedings in decisions by courts. It focuses on the application of the Civil Proceedings Act to insolvency proceedings, especially problems of approaching insolvency proceedings. It also reflects the incorrect application of law in the decision of insolvency courts and explains how to apply the Civil Proceedings Act and Insolvency Act properly.

Keywords: Insolvency law, civil proceedings, approaching proceedings

JEL Classification: K22, K35, K40